METSÄTALOUS

Uskoisin, että metsäpalveluyrittäjien työpanos tuplaantuu seuraavien kymmenen vuoden aikana. **ALUEJOHTAJA HEIKKI SAVOLAINEN, METSÄHALLITUS**

Työsuhteisten metsurien määrä vähenee

Yhtiöille metsänhoitotöiden teettäminen ulkopuolisilla metsuriyrittäjillä tuo joustoa.

Metsäyhtiöt teettävät entistä isomman osan töistä metsuriyrittäjillä. Samalla yhtiöiden palkkalistoilla olevien metsurien määrä vähenee.

UPM Silvesta on käynnistänyt yt-neuvottelut, jotka johtavat enintään 95 työntekijän irtisanomiseen. Silvestan 215 työntekijästä 197 on metsureita. Yt-neuvottelut on tarkoitus saada päätökseen tammikuun loppuun mennessä.

Metsäliitolla työsuhteisten metsurien määrä vähenee pikkuhiljaa, kun metsureita jää eläkkeelle.

”Valtaosa töistä teetetään jo nyt yrittäjillä. Meillä metsurien keski-ikä on 55 vuotta. Kun metsuri jää eläkkeelle, katsotaan tapauskohtaisesti, palkataanko uutta työvoimaa tilalle”, kertoo jäsenpalvelujohtaja **Juha Jumppanen**.

Tornator teettää vasta noin neljänneksen metsänhoitotöistä yrittäjillä.

”Osuus voi kasvaa hissukseen”, arvelee resurssipäällikkö **Antero Pasanen**.

Kehitys on samansuuntaista myös muualla.

Osa metsänhoitoyhdistyksistä pitää kiinni omista metsureistaan, mutta osa teettää entistä isomman osuuden töistä yrittäjillä. Metsähallituksessa käytännöt vaihtelevat alueellisesti, mutta keskimäärin yrittäjätyön osuus on 20–30 prosenttia.

”Uskoisin, että metsäpalveluyrittäjien työpanos tuplaantuu seuraavien kymmenen vuoden aikana”, sanoo aluejohtaja **Heikki Savolainen** Metsähallituksesta.

Työn teettäminen yrittäjillä tuo joustoa

Yhtiöille töiden teettäminen ulkopuolisilla yrittäjillä tuo joustoa. Yrittäjille ei tarvitse maksaa palkkaa silloin, kun metsuritöitä ei voi esimerkiksi liian paksun lumipeitteen vuoksi tehdä.

Toisille yrittäjille järjestely sopii: kevät, kesä ja syksy kuluvat metsässä, ja talvikaudelle on keksittävä toisenlaista tekemistä. Esimerkiksi Pohjois-Suomessa talvikauden työ saattaa löytyä laskettelukeskuksesta tai porotaloudesta.

Yrittäjä pystyy säätelemään omia aikataulujaan, ja hyvällä tuurilla palkka nousee korkeammaksi kuin työsuhteisella metsurilla.

Asiamies **Markus Tähkänen** Yksityismetsätalouden työnantajista kertoo, että metsänhoitoyhdistyksessä työskentelevä metsuri tienaa keskimäärin reilut 2 000 euroa kuussa.

”Palkka vaihtelee jonkin verran. Siihen vaikuttaa esimerkiksi se, tekeekö töitä aika- vai urakkapalkalla. Paljon riippuu työntekijästä itsestään.”

Tähkänen valittelee, että metsänhoitoyhdistyksistä eläköityvien metsurien tilalle ei tahdo löytyä osaavia nuoria.

Metsänhoitotyöt koneellistuvat hitaasti

Metsuriyrittäjiä on toistaiseksi ollut tarpeisiin nähden riittävästi. Tilanne saattaa muuttua kymmenen vuoden sisällä, kun valtaosa nyt työsuhteessa olevista metsureista on jäänyt eläkkeelle.

Vaihtoehtoja on pääpiirteissään kaksi: joko entistä isompi osa töistä on tehtävä koneellisesti tai työvoimaa on tuotava ulkomailta.

Toistaiseksi koneellisen istutus- ja taimikonhoitotyön osuus on ollut muutamia prosentteja.

”Koneellistuminen alkaa lisääntyä siinä vaiheessa, kun se on tuotantotaloudellisesti järkevää”, sanoo Metsäliiton Jumppanen.

Tornatorilla jo noin viidennes istutustöistä tehdään koneellisesti. Tämä tuo helpotusta myös metsurien työoloihin.

”Taimivakan kanssa kulkeminen on ergonomisesti raskaampaa kuin raivaussahatyöt”, selittää Pasanen.

Muutamia kymmeniä ulkomaisia metsureita

Suomessa työskentelee joitakin kymmeniä ulkomaalaisia metsureita. Valtaosa on kotoisin Virosta ja työskentelee joko itsenäisinä yrittäjinä tai suomalaisten metsäpalveluyritysten palveluksessa.

Yhtiöihin, metsänhoitoyhdistyksiin ja Metsähallitukseen ulkomaisia metsureita ei juuri ole palkattu.

Tähkänen arvioi, että ulkomaisten metsurien määrä kasvaa hiljalleen: ”Nähtävästi metsäalalla tullaan rakennusalan perässä, hyvin kaukana jäljessä tosin.”

HELI VIRTANEN

PENTTI VÄNSKÄ

Metsuriopiskelija Juha Hiltunen pitää hakkuutöistä. Metsä on hänelle myös kuntosali.

KOMMENTTI

Yrittäjyyttä järkiehdoilla

Metsurin ammatin tilanne oli heikoin 1980- ja 1990-luvulla, jolloin metsäjättien vänrikki nappulat kehuskelivat, kuinka monta metsuria on tullut irtisanotuksi koneiden tieltä.

Paljon ei jää jälkeen nyt tuosta UPM, kun UPM Silvesta vähentää jopa 95 työntekijää ”tavoitteena yhtiön toiminnan tehostaminen ja kannattavuuden parantaminen”.

”Omalla toiminnallamme haluamme saada lisää työpaikkoja tarjolle ja parantaa metsäalan arvostusta. Panostamme henkilöstömme työhyvinvointiin”, on unohtunut nettisivuille UPM Silvestan otsikon alle.

Ei hämäläinen 55-vuotias metsuri valmistu alan yrittäjäksi yt-neuvotteluissa.

Eikä vastavalmistunut metsuri ole valmis yrittäjä. Suokoot Luoja ja vastuullinen työnantaja hänelle mahdollisuuden harjaantua alalle.

Metsurityötä sanotaan liian kalliiksi. Kun osaajien harventuneessa verkostossa työmatka on jopa yli 100 kilometriä sivu, niin kallista se on.

Metsänomistajat arvostavat metsurin työtä. Yrittäjyys on alan tulevaisuutta, mutta vähempikin kolina riittäisi.

JUHA AALTOILA

Metsurin ammatin suosio kasvaa

Alaa opiskelevien nuorten määrä on saatu nousuun Pohjois-Savossa

SIILINJÄRVI (MT)

”Tavoitteemme on kaksinkertaistaa metsuriksi opiskelevien nuorten ja aikuiskoulutettavien määrä”, sanoo koulutuspäällikkö **Karl-Erik Hasa** Savon ammatti- ja aikuisopistosta Siilinjärven Toivalasta.

Toivalassa on nyt kolmella vuosikurssilla yhteensä 16 metsuriopiskelijaa. Vuosittain tarvittaisiin 15–20 uutta opiskelijaa pelkästään Pohjois-Savossa, kun isot ikäluokat eläköityvät metsurin töistä vauhdilla. Aikuiskoulutuksen lyhytkursseilta valmistuu myös metsureita.

Metsäalan ammattiopetuksessa elettiin synkkiä vuosia vuosituhannen vaihteen ympärillä. Kun vuonna 1997 vielä 666 peruskoulun päättänyttä hakeutui ensisijaisesti metsäalan perustutkintoa suorittamaan, romahti luku vuonna 2003 jo 433:een.

Maahan tarvitaan vuosittain 600–800 uutta osaajaa metsureiksi, metsäkoneiden ja puutavara-autojen kuljettajiksi, jotta työelämästä lähtevien tilalle riittää nuoria osaajia.

”Olemme varautuneet nostamaan Toivalassa metsäalan perustutkinnon suorittajien aloituspaikkojen määrän 75:een”, Hasa sanoo.

Maatiloilta ei löydy enää reservejä

Hasalta kysytään usein, kuinka työnantajat ovat pärjänneet, kun oppilaitoksista valmistuu paljon vähemmän väkeä kuin metsistä eläköityy.

”Meillä on edelleen maakunnissa väkeä, joka on tilanhoidon ohessa ehtinyt tietyksi ajaksi vuodessa metsiin töihin. Ikäluokkarakenne muuttuu, ja tämä väki on kohta poissa”, Hasa sanoo.

Ennen puhuttiin maatilojen tytöistä ja pojista. Heitä riitti lomittajiksi, metsäkoneen ajoon ja raivaustöihin. Tämäkin reservi on syöty, kun maatilojen määrä on vähentynyt ja vähenee.

Tilojen väkimäärä pienenee, vaikka koko kasvaa. Maatila muuttuu työvoiman tarjoajasta työvoiman kysyjäksi, Hasa kuvaa murrosta.

Viiden prosentin osuus kasvu-uralle

Viime kevään yhteishaussa hakeutui ensisijaisesti luonnonvara-alan ammatteihin Pohjois-Savossa 4,9 prosenttia hakijoista.

Hankevetäjä **Niina Mäntyniemen** mukaan osuus pitää saada nousuun. Osaajista ei tule pula yksin metsissä, vaan esimerkiksi maatalouslomittajia tarvittaisiin enemmän. Helmikuussa alkavaan Toivalan lomittajakoulutukseen on yli kymmenen vapaata paikkaa.

Mäntyniemi on vetänyt kahta hanketta, Nuori ja lupaava maaseudulle sekä Maaseutu opettaa, viime vuosina menestyksellä. Yli 15 000 pohjoissavolaista yläkoululaista, lukiolaista, heidän vanhempaansa tai opettajaansa on tutustunut viiden vuoden aikana maaseutuammatteihin ja yrittäjyyteen.

Maaseudun toimijat ovat kiitettävästi mukana. Pohjois-Savon metsänhoitoyhdistykset ja tuottajayhdistykset saavat Mäntyniemeltä kiitosta, samoin metsäkoneyritykset, metsäyhtiöt ja sahat alansa esittelemisestä.

Pohjoissavolaiset eivät jätä maaseudun työvoiman saantia irrallisten hankkeiden varaan. Elokuussa perustettiin Maaseutuammattiin ry, joka yhdistää työantajia toiminaan pysyvästi maaseutuammattien puolesta puhujana.

Mäntyniemi on tyytyväinen yhdistyksen työnantajien verkostoon, jolla löytyy puhtia esitellä maaseudun ammatteja ja tarjota harjoittelupaikkoja opiskelijoille ja palkata sitten opintonsa valmiiksi saaneita osaajia töihin.

JUHA AALTOILA

Nuoria hakeutuu maaseutuammattien koulutukseen aiempaa enemmän, iloitsevat Niina Mäntyniemi ja Karl-Erik Hasa.

FAKTAT

Noin 3 000 metsuria

Metsänhoitoyhdistyksissä työskentelee 650 vakinaista metsuria. Kausivakinaisia metsureita (töissä istutus- ja taimikonhoitokaudella) on 450.
Metsähallituksen palkkalistoilla on 580 metsuria.
UPM Silvestalla on 197 metsuria. Käynnissä olevat yt-neuvottelut johtavat enimmillään 95 työntekijän irtisanomiseen.
Tornatorilla on 110 metsuria.
Metsäliitolla on 60 metsuria.
Metsuriyrittäjien määrä kasvaa. Työtehoseuran mukaan metsäpalveluyrityksiä on 650 ja näissä 1 000 työntekijää. Merkittävä osa työntekijöistä on metsureita.

PENTTI VÄNSKÄ

Hannu Väänäsellä oli työnantaja jo tiedossa, kun hän lähti lihanleikkaajan töistä neljän kuukauden metsurioppiin.

Ammattiin on monta reittiä

Nilsiläläinen **Juha Hiltunen** aloitti Toivalassa metsäkoneopinnot mutta vaihtoi sitten suunnan metsuriksi.

Hannu Väänänen lähti Kuopiosta lihanleikkaajan töistään opiskelemaan metsuriksi. Kimmoke tähän tuli parilta kaverilta, jotka ahersivat metsurin ammatissa.

Miehet ovat valintoihinsa tyytyväisiä.

Väänänen suoritti räätälöidyn metsurin ammattitutkinnon metsäoppilaitoksen ohjauksessa neljässä kuukaudessa.

Nyt hänellä on metsuri **Kalle Pasasen** kanssa yhteinen yritys Metsuripalvelu HaKa Oy.

”Metsurin työ on huomattavasti liikkuvampaa kuin lihanleikkaajan. Minun on vaikea kuvitella, että lähtisin takaisin tiskille seisomaan”, Väänänen sanoo.

Ansiotöitä jo opintojen ohessa

Hiltunen on päässyt koulutuksen ohella ansiotöihin raivauksille ja pihapuiden kaatoon.

Koulutuspäällikkö **Karl-Erik Hasa** on järjestänyt kaikille halukkaille opiskelijoille töitä viikonlopuiksi.

”Luotan poikiin, ammattitaito varmistetaan harjoitustöissä ennen kuin nuoria lasketaan tienesteille.”

Hiltunen kiittelee Toivalan käytännön läheistä opetusta.

”Teimme hakkuusuunnitelmia ja opimme työturvan. Kouluttaja on aina lähellä ja huomauttaa heti, jos esimerkiksi sahauksessa tai kasauksessa on vääriä liikeratoja.”

Yrittäjäksi lähtöön tuli hyvää tukea

Hiltunen pitää metsurin työstä, koska siinä saa olla ulkona ja päivittäinen liikunnan tarve tulee tyydytettyä.

”Räntäsateet eivät ole toistaiseksi häirinneet.”

Mieluisinta ovat hakkuutyö ja pihapuiden kaato, puuduttavinta ison aukon istutus.

Metsuriyrittäjyys ei ole tullut Hiltusen mieleen.

”Ensin on hyvä saada työkokemusta”, sanoo vierestä **Niina Mäntyniemi.**

Väänänen työskenteli hänkin alkuun nelisen vuotta vieraalla metsurina, kunnes sitten yhdessä Pasasen kanssa perusti yrityksen.

Väänänen kiittää Uusyrityskeskuksen apua. He neuvoivat laskemaan, mitä urakoista on saatava, jotta työnantajan velvoitteet kyetään hoitamaan. Yrittäjät saivat henkilökohtaista starttirahaa 300 euroa kuussa ensimmäisen puolen vuoden ajan.

Tilitoimisto Vesa Paananen hoitaa Metsuripalvelu HaKan kirjanpidon. Kalle Pasanen markkinoi töitä, Väänänen huolehtii papereista.

Todellinen kuva työstä on tärkeä

Hiltusen sanoo metsurin ammatista liikkuvan paljon huhuja, jotka eivät lopu ikinä. ”Mielestäni ammatin markkinoinnissa nuorille on tärkeää kertoa rehellisesti, mitä tämä työ on.”

Väänänen jatkaa, että metsureiden talviajan työttömyyden ongelmaa liioitellaan.

”Nuoren metsän kunnostus sujuu talvella loistavasti lumikengät jalassa, ensimmäisen tankin saa sahata otsalampun valossa.”

Väänänen on sopinut räätälöidystä ajokoneenkuljettajan kurssista ensi syksynä Toivalan kanssa. Uusi taito varmistaa työllisyyttä talvella, jolloin puunkorjuussa on kiivain ralli päällä.

JUHA AALTOILA

Teema: Metsäverotus

METSÄ PLUS -teema ilmestyy 16.1.

MetsäPlus -teemanumerossa mm:
* Metsäverotuksen täyttöohjeet
* Myrskyn korjuu metsissä
* Puumarkkinat
* Sahojen tilanne

Soita 020 413 2321 ja varaa ilmoitustilaa!

Aineistopäivä 12.1.
Aineistot osoitteella:
ilmoitus@maaseuduntulevaisuus.fi

Nyt jo 332 000 lukijaa!

MetsäPlus -teemanumeron painosmäärä on 106 000 kpl. Lehden saavat tilaajien lisäksi 20 000 suurinta metsätilaa Väli-Suomessa.

MAASEUDUN TULEVAISUUS
Suomen 2. luetuin päivälehti
332 000 lukijaa (KMT S10/K11)